

---

2 SISTEMI I KATALOGIMIT TË PËRBASHKËT

Koncepti i katalogimit të përbashkët online është mbledhja dhe shpërndarja e të dhënave të përpunuara, që mundëson ndarjen racionale të punës dhe kursimin e kohës në procesin e vështirë të përpunimit të materialeve bibliotekare. Çdo njësi bibliotekare përpunohet vetëm një herë, më pas në regjistrimin bibliografik, përmes bazës së përbashkët të të dhënave COBIB, kanë qasje online të gjitha bibliotekat partnere në sistem.

Në katalogimin e përbashkët COBISS është karakteristikë lidhja e ngushtë e bazave lokale të të dhënave të bibliotekave të ndryshme me COBIB-in. Me futjen në përdorim të modulit të ri COBISS3/Katalogimi kjo lidhje është edhe më e ngushtë. Nuk është përditësuar vetëm ndërfaqja e përdoruesit, por edhe vetë koncepti i katalogimit të përbashkët. Të gjitha përmirësimet dhe plotësimet e regjistrimeve bibliografike në bazat lokale të të dhënave ruhen në mënyrë automatike edhe në COBIB, derisa në programin COBISS2/Katalogimi ruhen vetëm me kërkesën e kataloguesit. Përjashtim bëjnë disa të dhëna, të cilat janë të lidhura me përpunimin e përmbajtjes. Gjatë redaktimit të regjistrimeve në bazën lokale, në COBIB në mënyrë automatike ruhen vetëm emërtimet lendore të lidhura me SGC.

Bazat e të dhënave përmbajnë regjistrime bibliografike për burime të ndryshme (monografi, seriale, burime të integruara, artikuj dhe pjesë të tjera përbërëse, materiale jolibra, antikuare), për nevoja të administrimit të bibliografive personale të autorëve, por edhe regjistrime për veprat e ekzekutuara (ngjarjet).

Për administrimin e bibliografive të kërkuesve shkencorë në sistemin COBISS duhet të përdoret *tipologjia unifikuese e dokumenteve*, në bazë të së cilës klasifikohen njësitë bibliografike. Çdo njësi bibliografike i përcaktohet lloji (artikull shkencor origjinal, artikull shkencor i recensuar, artikull profesional, monografi shkencore ose profesionale, kontribut shkencor apo profesional në konferencë etj), i cili duhet të përshtatet me përkufizimet e vlefshme.

COBIB dhe bazat lokale të të dhënave të bibliotekave pjesëmarrëse kanë strukturë të njëjtë të regjistrimeve bibliografike dhe të të dhënave përmbledhëse për koleksionet e bibliotekës. Bazat lokale, përveç këtyre të dhënave, përmbajnë edhe të dhëna të hollësishme e të strukturuar për koleksionet e bibliotekës, të cilat janë të rëndësishme për aktivitetet lokale të bibliotekave dhe shfaqjen në sistemin COBISS/OPAC.

Për shkëmbimin e të dhënave në sistemin COBISS përdoret formati COMARC/B për të dhënat bibliografike dhe formati COMARC/A për të dhënat e njësuara, të cilat bazohen në formatin UNIMARC, si dhe formati COMARC/H për të dhënat e koleksioneve, të cilin e ka zhvilluar IZUM. Për shkëmbimet ndërkombëtare të të dhënave përdoret formati MARC 21 dhe UNIMARC. Konvertimi nga formati MARC 21 në formatin COMARC realizohet duke zbatuar klientin Z39.50, ndërsa konvertimi nga formati COMARC në formatin MARC 21 duke zbatuar serverin Z39.50.

Në procesin e katalogimit të përbashkët shënimi i të dhënave bëhet përmes bazës lokale, ndërsa të dhënat në të njëjtën kohë ruhen edhe në COBIB. Serverat zakonisht ndodhen pranë shërbimit të informacionit. Në këtë proces zbatohet indeksimi online me rreth 100 indekse për kërkim për të dhënat bibliografike, të dhënat e njësuara dhe të dhënat për koleksionet e bibliotekës.

Kataloguesi, i cili dëshiron të shtoj një regjistrim në bazën lokale të të dhënave, fillimisht duhet të kontrolloj nëse regjistrimi bibliografik është në COBIB. Nëse regjistrimi ndodhet në COBIB, e transferon atë në bazën lokale të të dhënave dhe e plotëson me të dhëna të tjera për koleksionet e bibliotekës. Nëse regjistrimi nuk ndodhet në COBIB, e krijon atë dhe më pas e ruan në COBIB dhe në bazën lokale të të dhënave.

Në kuadër të procedurës së krijimit të regjistrimit mund të verifikoni, nëse regjistrimi ekziston në ndonjë nga bazat e përbashkëta të të dhënave në COBISS.Net.

Nëse shërbimi bibliotekar i informacionit ka një marrëveshje të përshtatshme me qendrën e ISSN-së në Paris, në krijimin e regjistrimeve për serialet, përdor bazën ndërkombëtare të të dhënave ISSN, e cila është burimi më i plotë dhe më autoritar për identifikimin e serialeve. Nga kjo bazë, të dhënat përkatëse transferohen në COBIB dhe në bazën lokale të të dhënave. Është i mundur edhe shkarkimi i regjistrimeve bibliografike nga WorldCat, përmes serverit të OCLC-së Z39.50, por shërbimi bibliotekar i informacionit duhet të ketë marrëveshje përkatëse me OCLC-në. Regjistrimet mund të shkarkohen edhe nga Katalogu online i Bibliotekës së Kongresit.

Mund të bëhen edhe konvertimet retrospektive të regjistrimeve të lexueshme nga makina, të cilat biblioteka i ka krijuar para përfshirjes në sistemin COBISS, nëse ato plotësojnë kriteret minimale të cilësisë dhe pajtueshmërisë me formatin COMARC. Konvertimi bëhet vetëm në bazën lokale të të dhënave.

Cilësia, unifikimi dhe vazhdueshmëria e bazës lokale të të dhënave dhe e COBIB-it sigurohen në mënyra të ndryshme: me kontrollin e njësuar, me kontrollin e regjistrimeve dublikatë, me kontrollin automatik për formatet COMARC, me redaktimin e regjistrimeve, me kodet ndërkombëtare për të gjitha të dhënat e standardizuara (p.sh. shtetet, gjuhët, KDU-në), me kodet lokale për të gjitha të dhënat të cilat janë të përbashkëta brenda bibliotekave, me automatizimin e numërorëve, me kontrollin unik identifikues të serialeve etj., dhe mbi të gjitha me trajnimin sistematik të krijuesve të regjistrimeve, të cilët për punë të ndryshme në sistem duhet të marrin lejet përkatëse.

Nënkapitujt:

- Bazat e të dhënave
- Regjistrimet bibliografike
- Regjistrimet e njësuara
- Ndërprerja e punës në program
- Lejet për katalogimin e përbashkët
- Autorizimet